

FRASZKA (130) sb f

Oba a jasne.

sg N fraszka (17). ◇ D fraszce (1). ◇ A fraszkę (14). ◇ I fraszką (3). ◇ pl N fraszki (23). ◇ G fraszek (23). ◇ A fraszki (22). ◇ I fraszkami (8); -ami (6), -(a)mi (2). ◇ L fraszkach (12); -ach (11), -ách (1) *GórnDworz*. ◇ V fraszki (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Sprawa malej wagi, błahostka, głupstwo, żart; drobiazg, błyskotka (w odniesieniu do przedmiotów); res ridicula Calag; cassa glans a. nux, ciccus, flaccus, hetta, hicta, hilum, naucum a. naucus, nebula, popularia, res minimi pretii, trama putrida, umbrae, fracta vitrea Cn (123) : muzyká/ y ine fráłzki/ ktores w. m. przypifał dworzáninowi/ rychley by lie białeigłowie zefłzy *GórnDworz* Hv, I8v, M5; Więcey lie temu dziwuy iż to wolno czynić/ Towar cudzy z fzkodą wieść/ á fłwemu precz wynić. Iáko czynią kupczycy co przedaią fráłzki *BielSat* C3 [*idem BielRozm* 20]; Ktorzi fię czapką/ kámykiem drogim/ poštawą/ pochodem/ y inłzemi tákowemi fráłzkámi [*id genus nugis*] pyłznia/ ci fwoię nıkczemność wyiawiáią *ModrzBaz* 57v; Fráłzki. Klatki. Res ridicula. *Calag* 365; *KochTr* 11; o ty docześne świátá tego fráłzki/ nigdym fię z łálki Bożey z żadnym nie wádził *CzechEp* 8; *KochFr* 20; *PudłFr* 4 [2 r.]; *BielRozm* 20; Plato powiedział iż zá odmiáną/ Mużyki/ zá odmiáną pieśni (co fię zdá fráłzka) y Rzeczpołpolita odmienić fię muśi. *GórnRozm* C4; *ActReg* 98 [2 r.], 132; *GosłCast* 10, 42; Przeto żeby ludźie nie przedawáli dułze fwoiey ledá zá fráłzkę/ ledá zá czáčko/ ledá zá mátáninę *KlonWor* **3.*

fraszka przeciwko czemu (1): będzie tám tych fráłzek przeciwko rozumowi thák wiele/ żeby ich ná wołowey fkorze nie fpifał *GórnDworz* N6v.

W funkcji orzecznika z elipsą spójnika = lekceważę, lekceważycie [tym: N (12), I (1)] (13): Fráłzká v was sfárzyć fię o Páńfká wieczera *Prot* C; FRáłzká Cnotá powiedział Brutus porážony: Fráłzká kto fye przypátrzy/ fráłzká z každy ftrony. *KochTr* 11; Fráłzká v mnie twé herby/ y wśi pełné kmieci *KochFr* 84, 4 [2 r.], 18, 93; *ActReg* 132; *WyprPl* B4; Ná włzelką rownomyślnie idę ftráłzną burzą/ Mnie złe przygody fráłzká choć innym dokurzą. *RybGęśli* C2v, B3v.

Zwroty: »bawić się fraszkami« [szyk zmienny] (5): Nie pieść fię długo z mémi xiążeczákámi/ Gościu/ boć rzeká báwifz fię fráłzkámi. *KochFr* 16, 111; *ActReg* 58 [2 r.]; Mamci lie ia czym inłzym/ nie fráłzkámi/ báwić *WyprPl* B2.

»za fraszkę być« (1): Tym wolno w Mieściech nábrać v Kupcá rzeczy/ á nie záplácić/ gwałt wczynić/ [...] włzyftko to zá fráłzkę iefł *GórnRozm* L3.

»dać w fraszki« (1): Przetoż ia ták wczynię/ dam to włzyftko w frałzki / Niech lie tylko fmaruią/ okopciále máśki. *PaxLiz* D3v.

»mieć za fraszkę« (3): miałem go [*księdza*] przed tym zá fráłzkę/ ále widzę że zdrowie y żywot Korony Polłkiey Kśiádz iefłth *OrzRozm* K2; *KochTr* 9; *SapEpit* A3v.

»za fraszkę sta(ną)ć« [szyk zmienny] (7): Niechay piřać/ i mowić rołtropnie vmieią. Za fraszkę ten wałz rozum ftanie na ulicy *KochSat* A4; *Strum* R3; *CzechRozm* 96v, 137v; *KochFr kt*, 50; Miáltá/ Zamki/ y fklepy/ zá fráłzkę to ftoi/ Sławá fye żadnéy ftrzelby y czáfu nie boi. *PudłFr* 10.

»za fraszkę ważyć« (1): albo bodaięś był dawniey Zginął bo ia zá fráźkę ciebie łobie ważę. *CiekPotr* 75.

a. *Wierszyk krótki, najczęściej żartobliwy, zbliżony rodzajem do epigramatu* (73): Poki im [ludziom] fráźki piłszel/ to rádźi czytáią/ Piłźze co łtátecznego/ łrodze łię gniewáią. *Prot* A2v; Y fráźkić pod czás czytác nie wádzi mądremu/ Gdy ich nie było ciężko łnadź piłác drugiemu. *HistLan* F5; *BielSpr* c2; *KochTr* 4; Wy tedy/ co kto lubi/ moi towarzysze/ Pijćie/ grayćie/ miłuyćie: Ian fráźki niech piłze. *KochFr* 58, 20, 35, 39, 120, 126 (40); *KlonŻal* B3; IEłlim łwé Księgi fráźkami miánował/ A drugi mi ie kiepstwem poczełtował: O tytuł táki łye nie rozgniewáią/ Gdy fráźki łtátek w łobie zámýkáią *PudłFr* 60, kt [2 r.], 23 [2 r.], 60, 65 (10); PSálmy łyłam/ gdzie kogo naboźného łyłzę: A fráźki zás dla dobrych towarzyszów piłzę. *KochFrag* 54; Fráźká z Mártiáliszá. *SzarzRyt* D3, D3.

W połączeniu szeregowym (1): Márchułtow zmysłonych/ obráźliwych fábuł/ łprofných kuńłztow/ y nie do końcá vczćiwył fráźzek y łnow w Polłzce wydrukowánył pełno *LatHar* +5v.

Tytuły (11): Ale tę rzecz pan Ian Kochánowłki/ w łwoich fráźkach bárzo trefnie wierłzem powiedźiał. *GórnDworz* P8v; FRASZEK Ianá Kochánowłkiego XIEGI III. *KochFr* 90; ZA przywileiem Ie^o Królewłkiéy M. nikomu zgółá nie łeft wolno fráźzek tych/ IANA KOchánowłkiego/ nápotym drukowác, áni gdzie indźiéy drukowánył w páńłtwách Iego Królewłkiéy Mćzi do korony należącył przedáwác. *KochFr* [135], kt, 3, 41, 134; MALCHERA PVDŁOWSKIEGO FRASZEK Kłięgá Piérwłza. *PudłFr* kt, [3], 65, *zp*.

Zwrot: »do fraszek, między fraszki włóżyć« (2 : 1): I To być mułsi do fráźzek włóżono/ iáko práłatá iedného vcczono. *KochFr* 24, 13, 30.

2. *Wymysły, plotki, bajki; nugae Calep, Cn; affaniae, ambages, apinae, campae, gerrae, tricae Cn* (5): Bo fráźzek/ iáko łam wiéłz mam łpotrzebę domá *KochFr* 56; *Calep* 707a.

Zwrot: »fraszki (przy)nosić« [*szyk zmienny*] (2): Wiem ze takich fráźzek do V m włzu nikt nieprzinołsi, ieno ia sam *KochList* 2; MOwilem ći/ nie noł mi tych fráźzek/ doktorze/ Ktore tám czáłem łyłzylł w biłkupiéy komorze *KochFr* 56.

Szereg: »fraszki a łapaczki« (1): Sá ći ktorzi fráźkami á niepotrzebnemi łápáczkái [in *nugis illis et argutis inutilibus*] wiele czáfu łtrawili/ Więc łię teź łpieráią *ModrzBaz* 134v.

3. *Chytre, fałszywe zabiegi* (1): Tám iuż łwoie proporce rozpołćiera Gáłzek: I iuż łię tu nápatrzyłł rozmáitých fráźzek: Iák mężowi pochlebia/ iáko go podchodźi *KlonWor* 58.

*** *Dubium* (1): O zbytne łkárby nie łtoię Grzbietá łzarłatem nie łtroię/ Porwono łákomłstwo Fráźce/ Było grołz ná grołz był w táłzche *RybGęłli* B2v.

Synonimy: 1. *klatka*; 2. *bajka, leź, plotka, wymysł, wymysłęk*.

Cf **FRASZKOPIS**